

Een leven na de
dood? Zeker weten!

‘Laten wij dus dit overwegen of de zielen der gestorvenen bestaan of niet.’
Plato, Phaedo, 15.

‘In het reine komen met de angst voor de dood is bevorderlijk voor genezing, positieve transformatie van de persoonlijkheid en ontwikkeling van het bewustzijn.’

Stanislav Grof, psychiater en psychotherapeut

‘De Lichtwereld is zo intens mooi, dat is niet uit te leggen of zelfs maar te schilderen.

Geweldig om naar uit te kunnen kijken, of om naar terug te verlangen na een bijna dood ervaring. Die ervaring is zo groots...daar word je stil van... ook al wil je het van de daken schreeuwen.

Mijn ervaring is dat ik steeds wordt geleid en tijdens het schilderen komt het ook voor dat het wordt overgenomen.’

Karin van der Straaten, beeldend kunstenaar die de afbeelding op de voorzijde heeft geschilderd.

Een leven na de dood? Zeker weten!

Wat betekent het voor je huidige leven
als je het zeker weet?

Han Kuik, Titus Rivas

Schrijver: Han Kuik, Titus Rivas
Coverontwerp: Karin van der Straaten, Han Kuik
ISBN: 9789402121544
© <2019, Han Kuik, Titus Rivas>

Alle rechten voorbehouden. Niets aan deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt worden, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteurs.

Inhoudsopgave

Voorwoord Han Kuik	7
Voorwoord Titus Rivas.....	10
Indeling van dit boek	14

01

Herinneringen aan de tijd voor dit leven..... 16

Marianne Notschaele-Den Boer ‘Geen einde maar een nieuw begin’.....	17
Margarit Gerrits ‘Het is groter dan grootst, mooier dan mooist en puurder dan puurst’	31
Chantal van den Berg ‘Goed sterven is belangrijk’	40

02

Contact met overledenen 50

Carla Schouterden ‘Ik weet dat ik in mijn diepste binnenste nooit alleen ben’	51
Jacqueline van Sluis ‘Ik leef tussen de levenden en de doden’	57
Bonnie Bessem ‘Het ergste dat ons kan overkomen, is dat we naar Huis gaan’	73
Yvette Visser ‘De belangrijkste boodschap is dat alles gebeurt zoals het bedoeld is’	86

03

Nabij de dood ervaringen 100

Rudolf Smit ‘De waarheid van vandaag kan de onwaarheid van morgen zijn’	101
Guy van der Linden ‘Geloven hoef ik niet meer. Ik wéét’	114
Rinus van Warven ‘Lijden en dood hebben niet het hoogste woord’	122

04

Diverse andere ervaringen 130

Richard Krebber 'Mijn overtuiging maakt van mij een gelukkig en evenwichtig mens'	131
Marja Ruijterman 'Ik wist van geluk niet waar ik het zoeken moest'	141
Nabeschouwing Han Kuik 'Een buitengewone ervaring'	155
Nabeschouwing Titus Rivas 'Dapperder dan materialisten'	157
Websites	160

Voorwoord Han Kuik

Ik ben iemand die nooit paranormale dingen meemaakt. Ik ben nooit uitgetreden, zie geen spoken of andere wezens die zonder een fysiek lichaam toekunnen, heb nooit een overleden dierbare op bezoek gehad of een engel die me iets influisterde. Ik sta er kennelijk niet genoeg voor open. Wel maak ik opvallend vaak mee dat mensen naar mij toe komen, omdat ze me iets over mij en mijn toekomst willen vertellen. Tevens heb ik zeker al een stuk of twaalf mensen gesproken die me spontaan vertelden dat ze een overleden dierbare hebben gezien. Allemaal mensen die ik zeer serieus neem, omdat ze zeker niet lichtgelovig zijn. Daarnaast ben ik iemand die graag wil geloven dat mijn bewustzijn of mijn ziel na mijn fysieke dood blijft voortbestaan. En bovendien vind ik het een afschuwelijk idee dat alle personen die ik liefheb na hun verblijf hier op aarde definitief zouden verdwijnen. Dus ben ik ook al lang op zoek naar aanwijzingen dat wij langer bestaan dan de zestig tot negentig jaar dat wij hier op aarde in een lichaam vertoeven. Naar die aanwijzingen zocht ik vooral in boeken en op het internet. En ik vind wel dat er in zijn totaliteit aardig wat te vinden is dat een voortbestaan na de fysieke dood redelijk aannemelijk maakt. De sterkste aanwijzing vond ik tot nog toe de bijna-doodervaring (BDE). Die maakt duidelijk dat het bewustzijn op zijn minst een tijdlang kan functioneren zonder dat de hersenen nog functioneren. Tja, en als je dan de lijn (flatline) doortrekt, dan zou dat dus ook blijvend kunnen zijn. Interessant bij de BDE is ook dat er dikwijls sprake is van waarnemingen die onmogelijk lijken te kunnen worden gedaan zonder dat de hersenen functioneren. Er worden zelfs dingen gezien zonder dat de ogen het nog kunnen doen, en dingen gehoord, bijvoorbeeld gesprekken tussen artsen, zonder dat de oren het kunnen doen.

Een ander fenomeen dat een sterke aanwijzing vormt voor een leven na de dood en zelfs voor meerdere levens op aarde, is de reïncarnatietherapie. Deze therapie heeft als vertrekpunt dat een mens meerdere levens op aarde leeft en dat er nog geestelijke ballast kan bestaan uit vorige levens die doorwerkt in het huidige leven. Om het probleem te herleven en op te lossen, wordt de cliënt in een soort trance gebracht die het mogelijk maakt om het bewuste vorige leven weer te herinneren en het ontstane trauma op te ruimen.

Reïncarnatietherapie is behoorlijk goed werkzaam en dat vormt aanleiding om te denken dat er ook werkelijk sprake is geweest van vorige levens. Reïncarnatietherapeuten zullen er door hun ervaringen ook geen moment aan twifelen dat de ziel in meerdere levens ervaringen opdoet.

Een derde sterke aanwijzing voor het leven na de dood wordt gevormd door overledenen die familieleden of andere dierbaren bezoeken, of via gedachten met hen communiceren. Dat was voor mij iets waar ik aanvankelijk niet veel geloof aan hechtte. Echter, door de ervaringen van mensen om mij heen ging ik er anders naar kijken. Keer op keer werd mij spontaan verteld dat men een ontmoeting had gehad met een overleden dierbare. Bijvoorbeeld toen mijn vriendin en ik op bezoek waren bij een heel nuchtere ongelovige man, van wie de vader enkele weken daarvoor was overleden. De zoon was een hardloper en was de dag na de crematie gaan hardlopen. Plotseling zag hij vanuit zijn ooghoeken iemand naast zich meelopen. Hij keek opzij, en het bleek zijn overleden vader te zijn. Een andere keer was ik met een dame en onze honden aan het wandelen toen ze mij plots vertelde dat ze een heel moeilijke periode had doorgemaakt en dat haar overleden vader bij haar op bezoek was gekomen om haar te troosten. En zo stapelden de verhalen zich op en begon ik serieus te geloven dat de opstanding van Jezus niet de enige keer in de historie van de mensheid was dat overledenen zich hebben laten zien aan 'lichaamsbewoners'.

Verder heb ik nog één gebeurtenis meegemaakt waar ik tamelijk nauw bij betrokken was. Een vriend van me had nog een paar weken te leven. Hij en zijn vriendin besloten nog te trouwen. Dat gebeurde terwijl hij eigenlijk al op zijn sterfbed lag, in een klein slaapkamertje, met een aantal vrienden en familieleden om hen heen waarmee ze heel *close* waren. Echter, toen hij de ring om zijn vinger geschoven had gekregen viel mij iets op. Er zat op zijn omringde vinger een lieveheersbeestje. Bijzonder, want het was hartje winter. Het werd echter nog gekker. De week na zijn overlijden doken overal lieveheersbeestjes op. Onder meer op hun trouwfoto en op zijn gitaar, bij ons thuis. Dat was geen toeval, het was een boodschap, een antwoord op een vraag die ik hem een paar maanden voor zijn overlijden had gesteld, namelijk of hij na zijn heengaan van zich zou willen laten horen. Hij was het niet vergeten...

Vooral de gebeurtenis met mijn vriend en de lieveheersbeestjes heeft grote invloed gehad op mijn geloof in een leven na de dood. Maar ook de andere door mij genoemde fenomenen hebben invloed gehad. Dat bracht mij op het idee om deze fenomenen samen te brengen in een boek, zodat ook anderen zich middels het lezen daarvan op de hoogte kunnen stellen van wat er zo aan verschijnselen bestaat die het geloof in een leven na de dood kunnen versterken. Het moest een boek met interviews worden, met mensen die er uit eigen ervaring over konden vertellen. Bijvoorbeeld enkele mensen die zelf een BDE hebben meegemaakt, enkele reïncarnatietherapeuten en een paar mensen die contact hebben gehad met overleden dierbaren. Aanvankelijk wilde ik dit alleen gaan doen, maar gaandeweg leek het me toch beter om er een deskundige bij te betrekken. Ik kwam al snel op het idee om hiervoor Titus Rivas te benaderen. Titus is filosoof, systeempycholoog, parapsychologisch onderzoeker en veelschrijver over spirituele onderwerpen en parapsychologie. Ik was zo'n dertig jaar gelden al een bewonderaar van hem vanwege de goede artikelen die ik van hem las in het spirituele tijdschrift *Prana*. We ontmoetten elkaar op een terrasje in Nijmegen en daar werd besloten dat we het 'gewoon' gingen doen. Titus zou interviews voor zijn rekening nemen en ik ook. Over de personen die we interviewden zeg ik hier nog niks. Die krijgen hun podium in de introducties. Het zijn echter allemaal personen die serieus iets te vertellen hebben en met hun verhalen troost kunnen bieden na het verlies van overleden dierbaren en onze angst voor de dood substantieel kunnen verminderen. En daar wordt het leven weer een stuk mooier van.

Veel leesplezier!

Hengelo, 31 januari 2018

Voorwoord Titus Rivas

Dit voorwoord is van later datum dan dat van Han Kuik en ik heb me dan ook enigszins laten inspireren door zijn stuk. Vooraf wil ik nog gezegd hebben dat onze samenwerking prettig en vruchtbaar is geweest. Ik denk met plezier terug aan de door Han genoemde bijeenkomst op het terras van het Nijmeegse café *Lux*, in het gezelschap van mijn hond Moortje.

In tegenstelling tot Han, heb ik zelf reeds vanaf mijn kinderjaren met enige regelmaat dingen meegemaakt die ik tegenwoordig ‘paranormaal’ zou noemen. Ik ben zeker geen paragnost, maar ik heb wel diverse opvallende ervaringen met telepathie gehad, evenals voorspellende dromen en ingevingen en ten minste één overtuigend geval van postuum contact met een overledene. Voorts hebben diverse helderziende consulten me overtuigd van het bestaan van paranormale gaven, omdat de juistheid van bepaalde specifieke uitspraken echt niet ‘weg’ verklaard kon worden door normale voorkennis of toeval. Zo vertelde een paragnost dat een specifieke kennis van mij, van wie de man zelf niets afwist, belaagd werd door een groep mensen uit zijn buurt. Het is uitgesloten dat het hierbij enkel om giswerk ging.

Als parapsychologisch onderzoeker heb ik te maken gekregen met casussen van onder meer reïncarnatieherinneringen, nabij-de-dood-ervaringen (vroeger bekend als bijna-doodervaringen), sterfbedvisioenen, geestverschijningen, uittredingen oftewel buitenlichamelijke ervaringen, en herinneringen aan een spirituele preëxistentie. In een groot aantal gevallen zitten er aantoonbare paranormale aspecten aan dergelijke ervaringen, zodat er hoe dan ook meer in het spel moet zijn dan louter een soort hallucinaties of waakdromen. Mijn onderzoek heeft onder meer geresulteerd in het uitbrengen van boeken, die ik alleen maar ook met anderen, zoals wijlen Anny Dirven, Kirti Swaroop Rawat en Rudolf Smit geschreven heb. Momenteel ben ik ook weer bezig met het voorbereiden van nieuwe publicaties op dit gebied.

De gebruikelijke tegenwerping van de kant van sceptische materialisten, dat al het schijnbare bewijsmateriaal rond een voortbestaan wel degelijk normaal verklaard kan worden, maakt al jaren geen indruk meer op mij. Ik zal hier even kort op dat bewijsmateriaal ingaan, zonder al te zeer in detail te treden. De lezer mag van me aannemen dat het bewijsmateriaal nog rijker is dan ik

hieronder aanstip.

Het onderzoek naar reïncarnatieherinneringen draait met name om jonge kinderen uit alle windstreken. Zij doen soms zeer specifieke uitspraken over een vroeger bestaan die overeenkomen met het leven van een overledene die hun huidige familie nooit gekend heeft. De kinderen blijven meestal jarenlang over het voorgaande leven praten en zijn daarbij meestal sterk geëmotioneerd. Het is voor mij ondenkbaar dat het slechts om bizarre kinderfantasieën gaat. Samen met Anny Dirven en de Indiase onderzoeker Kirti Swaroop Rawat heb ik zelf Nederlandse reïncarnatiecasussen met paranormale elementen mogen onderzoeken en gesproken met kinderen en hun ouders. Met Rawat heb ik een e-book over het sterkste bewijsmateriaal voor reïncarnatie geschreven, *Reincarnation: The Scientific Evidence is Building*. Voor mij bestaat er dan ook geen twijfel aan de realiteit van reïncarnatie.

Iets dergelijks geldt voor nabij-de-dood-ervaringen (NDE's). In dit geval beschikken mensen onder meer over paranormale kennis van gebeurtenissen die plaatsvonden terwijl ze klinisch dood waren en volgens materialistische doorsneetheorieën geen bewustzijn meer konden hebben. Samen met Anny Dirven en Rudolf Smit heb ik een grootschalig literatuuronderzoek gedaan gericht op gevallen waarbij de uitspraken van patiënten bevestigd zijn door externe getuigen. Overigens heb ik zelf ook betrokkenen bij diverse casussen mogen interviewen. We concluderen daaruit in ons boek *Wat een stervend brein niet kan* (later in een uitgebreidere versie in het Engels vertaald als *The Self Does Not Die*) dat er tientallen casussen van dit type bestaan die eenduidig wijzen op een in ultieme zin zelfstandige psyche die de fysieke dood overleeft.

Ook van sterfbedvisioenen, geestverschijningen, uittredingen en herinneringen aan een preëxistentie hebben Anny Dirven en ik paranormale casussen weten te vinden en daar diverse artikelen en boeken over geschreven. Onder meer *Uit het leven gegrepen*, *Van en naar het Licht* en een paper over paranormale herinneringen aan een geestelijk voorbestaan met Neil en Elizabeth Carman.

Dat ik op deze manier meer dan eens in aanraking heb mogen komen met 'het paranormale' was niet alleen erg boeiend en interessant, maar het versterkte ook mijn vertrouwen in de theorie dat we geestelijke wezens zijn die de dood overleven en in feite stammen uit een geestelijke wereld waar we uiteindelijk ook weer in terugkeren. Dit vertrouwen gaat bij mij zo ver dat ik geen enkele

goede reden zie om hier niet vanuit te gaan. De standaard tegenwerpingen op dit terrein beleef ik als ongeïnformeerd, oppervlakkig of zelfs misleidend. Bovendien heb ik me uitputtend verdiept in alternatieve parapsychologische theorieën zoals dat alle paranormale verschijnselen in het voortbestaansonderzoek verklaarbaar zouden zijn door onbewuste helderziendheid en telepathie van levenden. Ik ben daar meer dan eens de discussie over aangegaan zonder dat ik overtuigd ben geraakt van de kracht van de argumenten voor die alternatieve verklaringen. Anders dan bij bijvoorbeeld wijlen Ilya Maso is er bij mij geen sprake van een twijfel of de wetenschap of de rede wel echt tot juiste antwoorden kan komen op dit gebied. Ik voel weleens twijfels bij de vraag of het goede op aarde aan het langste eind zal trekken, maar rond een voortbestaan is voor mij de discussie eigenlijk al gesloten. Natuurlijk heeft dit gevolgen voor mijn levenshouding. Ik kan nog steeds gebukt gaan onder het verlies van dierbaren door de dood, maar niet omdat ik denk dat ze niet meer bestaan en dat ik hen nooit meer terug kan zien. Uiteraard wil ik nog steeds gewoon heel oud worden en dan pijnloos en zonder ongemak overlijden, maar ik zie mijn dood niet als mijn persoonlijk einde. Ik vertrouw erop dat mijn huidige aardse leven onderdeel uitmaakt van een langer proces van persoonlijke geestelijke evolutie. Dit betekent dat ik het leven in het algemeen als zinvol beleef en de gedachte dat dit uiteindelijk in het licht van de dood zinloos zal blijken te zijn, echt niet serieus kan nemen. Een nihilistische depressie is mij dan ook volledig vreemd. Dit positieve levensgevoel maakt het ook gemakkelijker voor mij om me moreel en sociaal betrokken te voelen bij het lot van anderen en me bijvoorbeeld in te zetten voor dierenrechten of te pleiten voor een basisinkomen. Met Bert Stoop ben ik zo ook als redacteur en auteur betrokken geweest bij de bundel *Spiritualiteit, Vrijheid en Engagement*.

Hierin, dus in de overtuiging dat er een voortbestaan is en de positieve invloed die dit heeft op mijn levenshouding, kom ik waarschijnlijk overeen met de geïnterviewden in dit boek. Dat verband is overigens verre van uniek. Uit diverse publicaties, zoals *The Transformative Power van Near-Death Experiences* van Penny Sartori en Kelly Walsh, blijkt hoe positief ervaringen rond een voortbestaan en de overtuiging waar die toe leiden kunnen uitpakken voor iemands aardse bestaan. De geïnterviewden uit Nederland en België zijn stuk voor stuk, ieder op zijn of haar eigen

manier, ervaringsdeskundigen. Hun verhalen maken het hopelijk invoelbaar waarom uitgaan van een hiernamaals geen synoniem is voor 'zweverig in het leven staan' en juist heel redelijk kan zijn. Dit sluit aan bij een vrijzinnige zoektocht naar spiritualiteit en zingeving zonder vastgeroeste, onbetwifelbare dogma's van gevestigde instituten.

Uiteraard wil ik iedereen die aan dit boek heeft bijgedragen hartelijk danken. Dit betreft naast de geïnterviewden en het team van Niels Brummelman en Aernoud Oosterholt bij Edicola, natuurlijk op de eerste plaats Han Kuik. De samenwerking met hem was heel vruchtbaar en aangenaam. Tijdens het werken aan dit boek heb ik veel gehad aan mijn hond Moortje, vrienden en vriendinnen, en niet op de laatste plaats aan mijn moeder Corrie Rivas-Wols.

Nijmegen, 16 februari 2018

Indeling van dit boek

We hebben de interviews in dit boek thematisch onderverdeeld in vier blokjes met elk een ander overkoepelend onderwerp. Dit zijn respectievelijk:

I. Herinneringen aan een tijd vóór dit leven

Bij enkele geïnterviewden staan herinneringen aan een geestelijk voorbestaan of vorig leven centraal. Zijzelf of de mensen met wie ze werken, weten zeker dat ze al bestonden voordat ze aan het huidige leven begonnen. Dat impliceert voor hen uiteraard dat ze niet zullen vergaan als hun fysieke lichaam sterft.

II. Contacten met overledenen

Sommige deelnemers aan dit boek hadden contacten met een overledene. Dit kan gaan om een eenmalige ontmoeting met een gestorven dierbare, maar ook om herhaaldelijke ervaringen met geestverschijningen of telepathisch contact met onbekenden. In een paar gevallen is er bovendien sprake van een vorm van mediumschap of channeling. Hoewel een geïnterviewde eerst enige twijfel kan hebben (gehad) of het contact wel echt was, leidt de communicatie vroeg of laat toch tot de overtuiging dat de overledenen er geestelijk nog steeds moeten zijn.

III. Nabij-de-dood-ervaringen

Wat tegenwoordig officieel een nabij-de-dood-ervaring (NDE) heet, stond jarenlang bekend onder de naam bijna-doodervaring (BDE). We hebben het hier over spirituele ervaringen die mensen kunnen hebben terwijl ze de dood heel dicht genaderd zijn. In dit boek gebruiken we beide termen, BDE en NDE, naast elkaar, terwijl de betekenis gelijk is. Mensen die zelf een NDE hebben beleefd, zeggen doorgaans dat ze uit ervaring weten dat ze hun lichaam niet zijn. De uittredingservaring die bij veel NDE's optreedt, heeft hen er rotsvast van overtuigd dat ze een geestelijk wezen met een stoffelijk jasje zijn in plaats van een lichaam met een geest die volledig wordt opgewekt door de hersenen. De verhalen van NDE'rs (mensen met een NDE) kunnen op hun beurt weer positief inwerken op de levensbeschouwing van anderen die er kennis van genomen hebben.

IV. Diverse andere ervaringen

In deze categorie passen de overige ervaringen die mensen er rechtstreeks of indirect van kunnen overtuigen dat er een voortbestaan na de dood is. Denk bijvoorbeeld aan paranormale ervaringen met telepathie rond het overlijden van een dierbare. Maar ook aan poltergeistverschijnselen en zelfs aan mystieke ervaringen waarin men buiten een levensbedreigende situatie contact lijkt te hebben met een bovennatuurlijke werkelijkheid.

Tot slot geven we ieder nog een nabeschuiving op de afgenomen interviews.

I. Herinneringen aan een tijd voor dit leven

Marianne Notschaele-Den Boer

‘Geen einde, maar iedere keer een nieuw begin’

Marianne Notschaele-Den Boer heeft al vanaf haar prille jeugd herinneringen aan vorige levens. Haar ouders dachten dat zij een levendige fantasie bezat als zij hen als kleuter verhalen vertelde over vroegere levens. Zo riep ze bijvoorbeeld bij het zien van een foto van een piramide in Egypte: “Kijk daar heb ik gewoond, in de woestijn, heel lang geleden!” Bij het zien van een speelfilm over Noord-Amerikaanse indianen liet ze merken dat ze het koken daar anders gewend was: “Hé, zó deden we dat niet, dat ging anders!” En toen haar opa en oma op vakantie gingen naar Italië, Pompeï, smeekte ze hen om een stukje van de Vesuvius mee te nemen. Het stukje gelige steen dat ze meebrachten, rook naar zwavel. Het gaf haar een sterk gevoel van herkenning: “Het ruikt precies zoals toen de Vesuvius uitbarstte.” Toen ze als zevenjarige een geschiedenisboek over de Tweede Wereldoorlog inkeek en daar een foto zag van een concentratiekamp met stapels lijken, trof de herkenning haar hard en ging er iets in haar op slot. Dát vorige leven kwam te dichtbij. Vanaf dat moment raakten de herinneringen aan vorige levens op de achtergrond en werd ze gaandeweg meer in beslag genomen door het leven van alledag: “Ouders, thuis, ruziën met mijn broertje, lagere school, huiswerk, middelbare school, VWO. Ik las alles wat los en vast zat, van tijdschriften tot wetenschappelijke boeken, en dacht na over later. Wat zou ik gaan studeren of worden? Archeologe, cultureel antropologe, bibliotheekmedewerker, Neerlandicus? Soms dacht ik: ‘Later als ik groot ben, word ik gewoon schrijfster’, om het daarna weer te vergeten.”

Na een succesvolle carrière in het bedrijfsleven, kwam Marianne in een reorganisatie terecht en ging ze zich afvragen wat ze met de rest van haar leven wilde. Naar haar eigen overtuiging ‘geheel niet toevallig’ ontving ze net in die periode een brochure over een meerjarige beroepsopleiding tot reïncarnatietherapeut bij de *Stichting Reïncarnatietherapie Nederland* (SRN) in Utrecht. Ze was aangenaam verrast dat er een studie bestond met als onderwerp reïncarnatie en dat ze van haar ‘gave’ (ze noemde het zelf lange tijd een ‘last’) een vak kon maken. Het deurtje naar vorige levens dat ze op zevenjarige leeftijd had dichtgedaan, ging voorzichtig weer open.